

Етика та компетентності в соціальній сфері

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	Бакалавр
<i>Спеціальність:</i>	231 «Соціальна робота»
<i>Рік підготовки:</i>	3
<i>Семестр викладання:</i>	осінній
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	4.0
<i>Мова(-и) викладання:</i>	українська
<i>Вид семестрового контролю</i>	Іспит

Автор курсу та лектор:

к. психол. наук, доцент Побокіна Галина Миколаївна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри практичної психології та соціальної роботи

посада

pobokina@snu.edu.ua

+38-066-923-16-16

+38-066-923-16-16
Viber, телеграм

аудиторія за розкладом

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Метою лекційних занять за дисципліною є формування у студентів системного розуміння етичних принципів і норм професійної діяльності в соціальній сфері, а також розвиток їхньої компетентності у вирішенні етичних дилем та професійних завдань.

Метою самостійної роботи за дисципліною є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів; формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань; розвиток морально-вольових зусиль; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Результати навчання:

Знання: основні теоретичні положення, важливі вузлові проблеми усіх тем курсу; зміст етики соціальної діяльності, її основні компоненти; перелік професійних етичних цінностей, який допоможе соціальним працівникам у взаємодії із суб'єктами соціальної роботи; основи особливих духовних якостей майбутнього спеціаліста, що сприятимуть формуванню високої моральної відповідальності; етичні моделі соціальної роботи; базові етичні концепції морального вчинку соціального працівника, які сприяють готовності віддано виконувати свій професійний обов'язок; причини виникнення та способи запобігання конфліктам у соціальній сфері.

Вміння: оперувати основними категоріями соціальної етики; застосовувати основи етичних концепцій морального вчинку в соціальній роботі; використовувати моральні норми та правила у практичній діяльності; визначати морально-етичні пріоритети своєї діяльності; запобігати конфліктним

ситуаціям та переводити деструктивні конфлікти у конструктивні; гармонійно розвивати особистісні моральні чесноти, розширювати межі діяльності та спілкування задля реалізації фахових етичних моделей.

Передумови до початку вивчення: Для засвоєння дисципліни повинні бути знання з: «Теорія соціальної роботи», «Методика соціальної роботи», «Основи консультування».

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни дати студентам цілісне уявлення про специфіку етики соціальної роботи, виробити навички їх реалізації на практиці, що допоможе надалі вступати у взаємодію із суб'єктами процесу соціалізації; органічно поєднуватиметься у кваліфікаційних й особистісних духовних якостях майбутнього фахівця; обґрунтувати необхідність засвоєння етичного знання з метою використання його у майбутній професійній діяльності; сприятиме формуванню високої моральної відповідальності соціального працівника.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК3.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5.Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 6.Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 11.Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 12.Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 14.Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків

СК2.Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.

СК 9.Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

СК 10.Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблемі знаходити ефективні методи їх вирішення.

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

ПРН1.Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН3.Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН12.Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

ПРН17.Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й оснажувати клієнтів.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л//ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Професійна етика як теоретична основа діяльності соціального працівника	денна 2/0/2 заочна 0,2/0/0,2	Етика соціальної роботи як філософсько-соціальне вчення. Предмет і функції професійної етики. Види професійної етики та їх гуманістична спрямованість. Основні категорії професійної етики у соціальній роботі: етичні відносини, етична свідомість, етичні дії та професійний обов'язок	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
2.	Етичні вимоги до діяльності соціального працівника	денна 2/0/2 заочна 0,2/0/0,2	Моральність. Складові моральності. Моральна свідомість особистості соціального працівника. Критерії моральності. Професійні цінності та їх класифікація. Вимоги до особистісних якостей соціального працівника	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
3.	Деонтологія та її застосування в соціальній роботі	денна 2/0/2 заочна 0,2/0/0,2	Деонтологія як розділ етики. Принципи деонтології Професійна відповідальність та обов'язок соціального працівника. Роль наказів, інструкцій у встановленні деонтологічних нормативів. Особливості застосування категорій деонтології в різних видах соціальної роботи.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
4.	Етичні принципи та цінності соціальної роботи	денна 2/0/2 заочна 0,2/0/0,2	Взаємозв'язок принципів соціальної роботи та принципів етики соціальної роботи. Етичні принципи і стандарти соціальної роботи. Професійно-етичний кодекс соціального працівника	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
5.	Професійний вибір і етична дилема в соціальній роботі	денна 2/0/2 заочна 0,2/0/0,2	Професійне самовизначення і актуалізація людини в професії. Етичні дилеми і ціннісні протиріччя в роботі соціального працівника. Загальні підходи до прийняття етичних рішень та методи розв'язання етичних проблем. Модель професійної діяльності соціального працівника. Соціальна і професійна позиція працівника.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
6.	Етичні характеристики роботи соціальних інститутів та соціальних працівників з різними групами клієнтів	денна 2/0/2 заочна 0,2/0/0,2	Етичні аспекти роботи соціальних служб. Морально-етичні принципи роботи соціального працівника в роботі з отримувачами послуг Особливості роботи соціальних працівників при наданні допомоги різним категоріям клієнтів	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
7.	Зміст та структура професійно-етичної культури соціального працівника	денна 2/0/2 заочна 0,2/0/0,2	Визначення та зміст понять "культура", "професійно-етична культура", критерії професійно-етичної культури. Структурні компоненти професійної культури соціального працівника Поняття "корпоративна культура". Зовнішні і внутрішні ознаки корпоративної культури	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
8.	Особливості етикету соціального працівника	денна 2/0/2 заочна 0,2/0/0,2	Зміст поняття "етикет", значення норм і правила етикету в суспільному житті Основні принципи і правила етикету соціального працівника. Етикет у співпраці з колегами і партнерам	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
9.	Основи етичної комунікації в професійній діяльності соціального працівника	денна 2/0/2 заочна 0,2/0/0,2	Структура та особливості спілкування в соціальній роботі Комунікативний етикет дистанційної допомоги. Деформації у спілкуванні. Прояви та фактори, що впливають на помилки у сприйнятті	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
10.	Етичні засоби запобігання та подолання конфліктних ситуацій у соціальній роботі	денна 2/0/2 заочна 0,2/0/0,2	Зміст поняття "конфлікт", функції, структура, динамікаСтратегії вирішення конфліктів. Гармонізація відносин в соціально-психологічних конфліктах.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
11.	Загальна кількість аудиторних годин:	денне 20/0/20 заочне 2/0/2		

Рекомендована література

1. Зозуляк-Случик Р. В. Етика соціальної роботи: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. – 190 с.
2. Сушик І.В. Етика та деонтологія соціального працівника: навч. посіб./ – Луцьк: ІВВ Луцький НТУ, 2020. – 188 с.
3. СемигінаТ. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
4. Спіріна Т. П. Прийняття ефективних рішень як складова професійної культури соціального працівника.. Information and innovative technologies in the turbulence era : монографія. Katowice, 2022. P. 232–249. URL: <https://doi.org/10.54264/M014> (дата звернення: 14.10.2022)
5. Liakh T., Spirina T., Klishevych N. Social prevention of family injury in the territorial community. Social work and education. 2022. Vol. 9, no. 2. P. 245–255. URL: <https://doi.org/10.25128/2520-6230.22.2.5>.
6. Ярошенко В.М., Сльчієва О.Р. Деонтологія соціальної роботи: Навчальний посібник. Миколаїв, 2020. 195 с.

Методичне забезпечення

- 1 Хлебик С. Р. Етика соціальної роботи: навчально методичний посібник. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. – 221 с

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти та завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	10 (по 0,71 балів за 1 ЛК)
Практичні заняття	28 (14 практичних по 2 бали за 1 ПК)
Самостійна робота (контрольні роботи, реферати, есе, презентації, опрацювання наукової літератури тощо)	32
Підсумковий екзаменаційний (заліковий) тест	30
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Під час виконання завдань здобувач має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення (використання ідей, розробок, тверджень, статистичних або експериментальних відомостей інших авторів) повинні бути оформлені відповідними посиланнями на першоджерела. Списування або копіювання є категорично забороненими. Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаково для всіх здобувачів. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

Перезарахування кредитів, отриманих у неформальній освіті:

Здобувач вищої освіти може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Завдання і заняття:

Усі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття здобувачі вищої освіти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять здобувачі вищої освіти:

- дотримуються етичних правил поведіння;

- знаходяться на своєму навчальному місці;
- не заважають викладачу проводити заняття та іншим здобувачам навчатися.

Під час контролю знань здобувачі вищої освіти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.